

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 463-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksik number 15 senti

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson

Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus

Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 37

Tallinn, 17. septembril 1935

Nr. 37

SISU:

	Lhk.
PÕLLUMAJANDUS.	
Piimasaaduste turustamist puudutavad seadus- andused	654
TOOSTUS JA KAUBANDUS.	
Väliskaubandus augustis 1935. a.	657
Metsakaubanduse seisukorrast	659
Raudteede tegevus ja tulud juulis 1935. a.	660
Lõhiuudiseid	661
LAEVANDUS.	
Tallinna sadama tegevus augustis	662
Tallinna sadam 7.—14. IX.	662
HINNAD.	
Tähtsamad hinnad ja noteeringud	663
Valuutahinnad	664
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD.	
Põllumajanduslik väljavedu	664
Võiturg	664
Peekoniturg	665
Tapaloomade- ja lihaturg	665
Kanamunaturg	665
Piimaturg	666
Teraviljaturg	666
Aedviljaturg	667
VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID.	
Majanduslik olukord Saksas 1935. a. esimesel poolel	667
Auto keskmine iga	668
Soome metsade aastane juurdekasv ja kulutus	669
INFORMATSIOONI OSA.	
Eesti Panga nädalaaruanne	669
VALISMINISTERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED.	
Ülevaade Ungari majandusest	670
Ungari Väliskaubanduse Ameti ümberkorralda- mine	671
Suurenenud võitumine ja müük Lätis	671
Lina- ja kanepisaak Lätis	671
Suurenev piirituse tarvitus liiklemisajavahelise lisand- ina Lätis	672
Kesktootuse suurendamisi Lätis	672
Uus kord linakaubanduse ja -eksporti alal Leedus	672
Viljasaigid Leedus	672

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE.	
Legislation Affecting Marketing of Dairy Pro- ducts	654
INDUSTRY AND TRADE.	
Foreign Trade in August 1935	657
Timber Trade Conditions	659
Activity and Revenues of Railways in July	660
Sundry Information	661
SHIPPING.	
Tallinn Harbour in August	662
Tallinn Harbour	662
PRICES.	
Prices and Quotations	663
Exchange Rates	664
AGRICULTURAL MARKETS.	
Exports of Agricultural Products	664
Butter Market	664
Bacon Market	665
Cattle and Meat Market	665
Egg Market	665
Milk Market	666
Grain Market	666
Vegetable Market	667
FOREIGN COUNTRIES.	
Economic Conditions in Germany in the First Half of 1935	667
Average Service Life of an Automobile	668
Annual Growth and Felling of Forests in Fin- land	669
INFORMATION PART.	
Eesti Pank (Bank of Estonia) - Weekly Return	669
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION.	
Economic Conditions in Hungary	670
Reorganisation of Board of Foreign Trade	671
Increased Butter Production and Sales in Latvia	671
Production of Flax and Hemp in Latvia	671
Increased Consumption of Spirits as Subsidiary Transport Fuel	672
Extension of Middle-sized Industries in Latvia	672
New Regulation Concerning Flax Trade and Ex- ports in Lithuania	672
Estimated Crop Production in Lithuania	672

PÖLLUMAJANDUS

PIIMASAADUSTE TURUSTAMIST PUUDUTAVAD SEADUSANDLUSED.

LEGISLATION AFFECTING MARKETING OF DAIRY PRODUCTS.

Või ja teiste piimasaaduste hindade langus viimastel aastatel ning importijate riikide valitsuste poolt sisseveo korraldamiseks tarvitu-selevõetud aktsioonid on sundinud eksport-maade valitsusi omalt poolt astuma samme piimatööstuse abistamiseks. Abistamist on teostatud mitmesugusel kujul: preemiade maksmise kui ka siseturu piimasaaduste hin-dade tõstmise teel tootjate kasuks võetava maksu läbi.

Järgnevais on loetletud tähtsamad korral-dused,* millised on pandud kehtima tähtsa-mais eksportmais 1933. ja 1934. a. kestel Informatsioon käib vaid piimasaaduste, eriti või kohta, ja ei võta arvesse põllumajanduse üldist abistamist, olgugi et see kaudselt on ka-suks ka piimandusele.

Taani. Kuni 1933. a. Taanis ei antud *Denmark.* otsest toetust piimandusele. Või-hindade ühtlustamine sündis „pooli” põhimõt-tel. Rida korraldusi, mis pandi kehtima 13. XII 1933 ja nägid ette 35-örlist maksu siseturul müüdiva või kg-lt, niikaua kui Kopenhaageni noteering või kg-lt kõikus 1,75 kr. ja 2.15 kr. vahel. Kui noteering langes alla 1,75 kr. kg, tõsteti maksu võrdselt hinnalangusele ning ümberpöördukt, hinnatõusuga üle 2,15 kr. kg alandati seda vastavalt hinnatõusule. Või sai maksuvabaks, kui noteering tõusis 2,50 kr. kg. Maksust laekunud summad läksid erifondi ning jagati põllumeestele vastavalt sööda-koguse tarvitusele, kusjuures 90% tarvita-tud söödast pidi minema piima tootmisele.

Samal ajal maksustati kõiki margariini tootmiseks tarvitatavaid sisemaal toodetud kui ka imporditud õlisid ning rasvaineid (ar-vatud välja sulatatud sea- ja lambarasv) 30-örise maksuga kg-lt. Samal ajal võeti imporditud margariinilt ning margariinjuus-tult sisseveotolli 25 öri kg-lt Sissetulekud margariinimaksust anti varaameti korraldus-se, millest osa tarvitati margariini ja looma-liha ostuks vaestele väljajagamiseks.

Kõik need korraldused kaotati 1. XII 1934. Järgmine võihindade stabiliseerimiskava valmistati 1934. a., mille eesmärgiks oli turu

vabastamine kriitilistel ajajärkudel võitaga-varadest, mis ületasid harilikku nõudmise. Vastavalt kavale paigutatakse liigsed või-kogused külmhoonetesse siseturul turustami-seks. Moodustati 2 milj. kr. fond, millest summast poole panid kokku era ja koopera-tiiv eksportijad, kuna ülejäänud pool anti võikvoote fondist. Kava leidis kasutamist 1934. a. ainult paaril korral.

Üks abinõu väärrib veel tähelepanu, ehkki see puudutab piimandust vaid kaudselt. Taa-ni sarvloomade ja loomaliha väljaveovõima-luste tunduva vähenemisega eksportturgudel juba 1932. a. peale asuti sarvloomade tapmi-sele kindlaksmääratud hinnaga, kusjuures tähtsa osa tapetud loomadest moodustavad vanad piimalehmad. 1933. a. tapeti ligikaudu 130 000 looma, 1934. a. 150 000 looma ning 40 000 looma 1935. a. esimese kuue kuu jooksul.

Soome. 1933. a. jaanuaris Soomes keh-*Finland.* timapandud seadus määras või-hinnale juuremaksetava summa 8 margale kg, mis maksti korral, kui või suurmitügihind langes alla 20 marga kg. Kui võihind tõusis üle 20 marga kg, kuid oli vähem kui 23 mar-ka kg, siis võrdus juuremaksu summa tege-liku hinna ja 23 marga vahele.

Juustuhinnale juuremakstav summa võr-dus 2 margale kg, mis maksti korral, kui juustu hind langes alla 11 marga kg. Tõusis aga juustu hind üle 11 marga kg, siis võrdus juuremaksu summa 13 margast puuduvale summale.

Või juuremaksusumma määras Põlluma-jandusamet, kes ühtlasi määras kindlaks iga nädal või suurmitügihinna Kopenhaageni no-teeringu alusel, vastavalt võihindadele Soomes. Juustu juuremaksusumma määrati Kempton noteeringu alusel.

Uue, 25. I 1935 kehtimahakanud seaduse alusel kaotati eelpooltoodud võihindade sta-biliseerimiskava. Uue seaduse põhjal mää-rab juuremaksusummad valitsus dekreediga, kusjuures ettepanekud tulevad Põllutöõmi-nistri poolt.

Või juuremaksusumma kõikus 1934. a.

*) „Dairy Produce Supplies in 1934” järgi.

4.50 ja 6.50 marga vahel. 1935. a. juunis oli see 6.50 marka. Samal ajal oli juustu juuremaksusumma 2.50 marka, väljaarvatud välja-veol ühendriikidesse.

21. II 1934 kehtimahakanud seadusega keelati või, margariini, sulatatud searasva ja rasva sissevedu Soome. See dekreet muudeti 14. IV 1934 kehtimapanud seadusega, mis andis Riiginõukogule õiguse tõsta tolli teatud kaupadelt kuni neljakordseks, võrreldes põhi-määraga. Nende kaupade hulka kuulusid või, margariin, toores rasv ja sulatatud searasv. Vastavalt uuele seadusele tõusis või sisseveo- toll 5 margalt 12 margale kg; samuti tõusid margariini, sulatatud searasva ja rasva sisse- veotollid. 9. V kehtimahakanud seadus andis valitsusele õiguse võtta aktsiisimaksu mar- gariini, margariinjuustu, kunstlikkude ras- vade, rasvasөгude ja loomasööda pealt. Lõ- puks sõlmis valitsus kokkuleppe kohapealse margariinitööstusega, mille alusel kitsendati toodangut tingimusega, et valitsus kaotab aktsiisimaksu sellelt kaubalt. Siiski, 1935. a. võttis Valitsus margariini kg pealt 3 marka aktsiisimaksu.

Läti. 1930. a. augustis Lätis kehtima-
Latvia. hakanud dekreet määras teatud summa võitootjate abistamiseks. Vastavalt kavale tasuti juuremaksu ekspordivõi tootmi- seks meiereisse toodud piimalt.

1932. a. juuni seadus garanteeris kindla vähinna Ls 2.50 kg esimese ja Ls 2.40 kg tei- se sordi välismaal müüdud või eest. Lange- sid vähinnad maailmaturul alla garanteeri- tud hinna, siis maksis Põllutöoministeerium juuremaksu registreeritud meiereidesse too- dud piimalt, mis läks ekspordivõi tootmi- seks. Kuid hinnad maailmaturul tõusid üle kindlustatud hinna, tuli pool ületatavast sum- mast maksta hinna langemisel juuremaksu- summade maksmiseks asutatud eri fondi. 1. I 1935. a. on Põllutöoministeeriumil õigus abistada riigi summadest ka juustutööstust ning koore ja piima eksporditajaid.

1934. a. makseti või juuremaksu kindla hinna alusel: esimene sort Ls 2.25 kg ja teine sort Ls 2.15 kg. Keskmise eksporthind oli 1934. a. 91,5 sentiimi kg, kuna samal ajal esimese sordi või hind siseturul oli Ls 1.94 kg. Sama juuremaksu määr kehtib ka 1935. a.

1934. a. detsembris asutati väljaveo või-

tsentraal, mille ülesandeks on Läti võikau- banduse reguleerimine. Asutuse kohuseks on kontrollida või turustamist nii sise- kui ka välisturgudel, võita uusi turge, hoida alal ühendusi välisturgudega ning kindlustada kii- ret juuremaksu väljamaksmist tootjatele. Krediidite asutise toetuseks annab Läti pank. 1. VII k. a. on väljaveo võitsentraalil õigus kontrollida ka siseturule müügile saadetavat võid ning tühtlasi kindlustada sellele kindla hinna.

Hollandi. Alates 1931. a. hakkas kasvama
Netherlands. või sissevedu Hollandisse, mille järeldusel aprillis 1932. a. seati sisse sisseveo kontroll kvootede näol.

Et põllumehe abistada, pandi kehtima 1932. a. juulis „Piimaseaduse kriisi seadus“, mis nägi ette piimahinna tõstmise tasemele, mis oleks katnud tootmiskulud. Selleks võeti tarvitusele järgmised abinõud: 1) seati sisse eriline maks, s. o. siseturul tarvitata- v või ja muud piimasaadused maksustati n. n. tarvi- tusmaksuga, mis tasutakse markides, millised kleebitakse igale siseturul müüdavale või ja muu söödava rasva pakendile. Ekspordivõi on maksuvaba. 2) Tehti sunduslikuks või juure- segamine siseturul müüdavale margariinile (margariin A), seega vähendades ekspordi- tava või tagavarasid. Ekspordiks määratud margariini (margariin B) võiga ei segata. Markide abil hoitakse alal kindel vahekord või ja margariini hinna vahel: margariini margi hind muutub ühes margariini võisal- dusega. Vähinna kontrollifondi laekuvad veel summad erilisest maksust, mis võetakse eksporditavalt ning imporditavalt rasvadelt „veolubade“ näol. Imporditavate rasvade suhtes on „veoloa“ hinnaks siseturu ning vä- listuru hinna vahe. „Veoloa“ hind lisatakse juure sisseveotollile. Margariin A-le juure- lisatava või osa on jäänud kindlaks 25%-le, väljaarvatud 3. aprillist 3. juulini 1933. a. mil juurelisatava või protsent tõusis 40%-le ning 13. jaanuarist 6. maini 1935. a. mil see langes 15%-le. Võimargi hinnaks (1 või kg) juulis 1932. a. oli 0,42 floriini. Margi hinda tõsteti korduvalt, kuni see 1. III 1933. a. kuni 1934. a. XI (väljaarvatud september, oktoober, no- vember 1934) võrdus 1 floriinile kg-lt. Jaa- nuaris k. a. alandati maksu 0,90 floriinile, tõusis hiljem märtsis jälle 1.10 floriinile, kuid

21. juunist alates on seisnud kindlalt 1.00 floriinil. Kõrgem hind, mida saavad meiereid, maksetakse edasi karjakasvatajale meiereise toodud piima rasva % alusel. 1933. a. makseti preemiat 2,24 floriini 100 kg piima eest 3,2% rasvasisaldusega. 1934. a. võrdus preemia 2,56 floriinile. 1934. a. laekus piimasaadustele pandud maksudest 98 350 000 floriini (väljaarvatud maksud rasvadelt) ning talumeestele väljamakstud summa võrdus 85 013 000 floriinile. Tagasimaks eksporditud võilt võrdus 32 386 000 floriinile. Või hind siseturul oli kahe viimase aasta jooksul püsivalt kõrgem välisturu hinnast. Keskmise meierei eksportvõi hind 1934. a. oli 44 floriini 100 kg, 60 floriini vastu 1933. a. Keskmiseks vähinnaks Hertogenbosch'is (tähtis siseturg) oli 1934. a. 146 floriini 159 floriini vastu 1933. a.

Piimanduse tervendamise otstarbel asuti oktoobris 1933. a. plaanikindlale lehmade arvu vähendamisele. Otsustati vähendada piimakarja 20 000 pea võrra. 1934. a. märtsiks tõusis tapetud lehmade arv 119 000-le, kusjuures liha konserviti ja jagati vaestele. Kava lõplikku läbiviimist takistasid suured kulud, kuid sama aasta sügisel määras valitsus veel 150 000 looma tapmisele, k. a. aprilliks oli kava täidetud. Ületoodangu ärahoidmiseks tulevikus karja kontrollkeskasutus määras karjadesse jäetavate vasikate arvu 410 000 peale.

Teistest piimanduse parandamiseks ette võetud abinõudest tuleks veel mainida katset piimatarvituse tõstmist pröpaganda abil, ja odava margariini jagamist töötutele.

31. III k. a. kehtimapanud määruse alusel peavad meiereid teatud protsendi kooritud piimast tootjatele andma tagasi. Protsendi suuruse ja piima maksimaalse hinna määrab karja kontrollkeskasutus. Seda piima tarvitsid põllumehed odava loomatoiduna.

Piimatoodangu piiramiseks esitati k. a. märtsis uus kava, kehtimisajaga 1. juunist k. a. kuni 1. juunini 1936. a. Vastavalt kavale ei makseta enam karjakasvatajale meiereisse toodud piima rasva % alusel, (v. eel-pool), vaid ainult kindla % meiereisse toodud piima eest. Ületoodetud piim kuulub maksustamise alla ning annaks tootjale ainult väikest kasu. Keskmise toodangu piiramise

% kogu maa kohta on 11% 1933—34. a. keskmisest piimatoodangust. Järelikult võrdub k. a. karjakasvatajale väljamaksetav preemiasumma ainult 89%-le 1933—34. a. toodetud piimakogusest makstud summast. Meiereisse toodud piimakogus, millelt põllumeestele maksetakse uue kava järele, ei ole ühtlane kogu maal, vaid on suurem piimakarja kasvatatavates maaosades. Arvesse võetakse ka talu tüüp. Arvestus sünnib müüdüd ehk talus töötletud piimakoguse alusel (väljaarvatud söödaks tarvitatud piim). Et hoida ära ületoodetud piima töötlemist taludes, on või valmistamine taludes keelatud, väljaarvatud eri loal.

1. juunist k. a. tõsteti preemiat 2,56 floriini pealt 2,88 floriini peale.

Kava täitmiseega ühendusesolevad kulud kaetakse maksudest eksporditud piimasaadustelt, mis lähevad müügilile maadesse, milistes on kvoteedi maksvad.

Rootsi. Kuninglik dekreet 30. VI 1932. a.,
Sweden. mis hakkas kehtima 20. IX 1932. a., sisaldas määrusi piima müügiorganisatsiooni parandamiseks ning maksude võtmiseks.

Seaduse seletuskiri tõi ette asjaolu, et eksportvõi tootmiseks tarvitatava piima hind määrab kodumaal tarvitatava või ja teiste piimasaaduste hinnad, ehkki eksportvõi tootmiseks minev piim koguselt moodustab vaid viiendiku osa kogu müügiliminevast piimast. Dekreedi peamiseks sihiks oli selle väärnähtuse kõrvaldamine ning organisatsiooni loomine, mis ühtlustaks hinnad või tootjale, vastamata sellele, kas toodetud või läheb ekspordiks või siseturu tarvituseks ning ühtlustaks ühtlasi tarvituseks ja või tootmiseks mineva piimahinna. Selle sihi saavutamiseks kõik müügilile tulev või, juustu ja kööre tootmiseks kõik piim maksustati ühtlaselt. Sissetulekut maksudest tarvitati eksportvõi hinna ühtlustamiseks. Ümbruskonna tarvituseks müüdivalt piimalt võeti „kohalikke” makse, kuna „üldine” maks oli sunduslik kõigile piimasaaduste tootjale. „Üldise” maksu kestusaeg määrati kindlaks kaheksa kuu peale (alates 1. XI 1932. a.), kuid hiljem kaheksa kuu möödudes seda pikendati seadusega, mis sisaldas uusi korraldusi. Uue seadusega lõpetati „kohalikkude”

maksude võtmine, ning määrati kindlaks "üldise" maksu ülemmäär. Korralduse elluviimine on riikliku piimakomitee käes, kuid rahalist fondi käsitleb Rootsi piimakarja kasvatajate liit.

24. VII 1933. a. tollimaks sisseveetavalt margariinilt tõsteti 0,15 kr kg-ilt 0,35 kroonile. Ühes sellega hakati võtma aktsiisimaksu Rootsis toodetud margariinilt 0,2 kr. kg. Hiljem tõsteti tollimaksu sisseveetavalt margariinilt 0,35 kr. kg-ilt 0,45 kroonile ja aktsiisimaksu 0,2 kr-ilt 0,3 kr-le kg. (1. VIII—31. XII 1934. a.). 1. XI 1933. a. riiklikule piimakomiteele anti ainuõigus piimasaaduste sisseveeks Rootsi. Tarbekorral importijaile lubati vedada sisse piimasaadusi litsentside põhjal, kusjuures nõuti saaduse ekspordpreemiale võrdset rahalist sissemaksu.

1934. a. oli Rootsi ekspordivõli keskmine hind 116 öri. Samal ajal hoiti võihinda siseturul 230 öril. Aasta jooksul makseti hinna tasakaalustamisfondist välja 40 000 000 kr.,

millest 27 000 000 makseti välja ekspordpreemiate kujul. K. a. juulis määrati või siseturu hinnaks 215 öri.

Maksudest laekunud summad kasutatakse: 1) eksporditud või, juustu, piimapulbri ja teiste piimasaaduste hindade kindlustamiseks ekspordijaile, 2) eri summade maksmiseks, mis määratud või, juustu ja teiste piimasaaduste tootmiseks mineva piima ja koore hindade ühtlustamiseks ning 3) kulude katmiseks, mis on ühenduses valitsuse poolt piimasaaduste turustamise korraldamiseks ette võetud abinõudega.

1935. a. loodi eri fond, n. n. põllumajandushindade reguleerimisfond. Fondi minevad summad saadakse mitmesugustest maksudest ja tollidest, nagu sisseveetollidest margariini ja loomatoidu pealt. Sel teel saadud summad lähevad vastava tööstusharu toetuseks. Nii näiteks lähevad loomatoidu sisseveetollidest saadud summad liha ja kanamunade tootmise toetuseks.

TOOSTUS JA KAUBANDUS

VÄLISKAUBANDUS AUGUSTIS 1935. A. — FOREIGN TRADE IN AUGUST, 1935.

Väliskaubanduse läbikäik augustis suurenes võrreldes I. a. augustiga 745 tuh. kr. (5,7%) — sellest väljavedu 380 tuh. kr. (4,2%) ja sissevedu 415 tuh. kr. (7,8%) ning väliskaubanduse bilans kujunes 2,3 milj. kr. võrra aktiivseks — I. a. 2,4 milj. kr. vastu.

Väljavedu.

Augustis väljaveetud kaupade koostises on võrreldes I. a. augustiga leidnud aset tähelepanuväärivad muutused. Toor- ja poolvalmisainete ning valmisasaduste väljaveos näeme tunduvalt kahanemist, kuna toit- ja maitseainete ning elusloomade väljavedu seevastu suurenes. Toit- ja maitseainete väljavedu kasvas väärtuselt 54,9% ja elusloomade 106,3%, kuna toor- ja poolvalmisainete väljavedu kahanes 24,3% ning valmisasaduste 5,4% võrra.

Toit- ja maitseainete väljaveotõus väärtuselt sündis peamiselt teravilja ja karjasaaduste arvel. Kuigi või väljavedu võrreldes I. a. augustiga kahanes koguselt 92 tn (6,2%), kasvas väärtus soodsamate hindade

tõttu 580 tuh. kr. (39,9%) võrra. Teravilja vedasime välja k. a. augustis 3 245 tn. 395 tuh. kr. väärtuses — sellest rukist 2 102 tn. 264 tuh. kr. väärtuses ja nisu 1 143 tn. 131 tuh. kr. väärtuses, kuna I. a. augustis teravilja väljavedu ei olnud. Munade hoogus eksporditavaks ka augustis. Võrreldes I. a. augustiga müüdisime välisturgudele 1,9 milj. muna ehk 43,0% enam kui mullu, kuna munade ekspordist saadud rahasumma ületas I. a. arvusid 176 tuh. kr. (76,9%) võrra. Ka liha ja lihakauba väljavedu näitab elavnemist. Seda põhjustab peamiselt uute turgude juurevõitmine eriti sealihale, kuna peekoni hoogsam eksporditavus Britti on takistatud piiratud kontingendi tõttu. Võrreldes I. a. augustiga suurenes liha ja lihakauba väljavedu koguselt 125 tn. (70,2%) ja väärtuselt 102 tuh. kr. (42,7%).

Elusloomade ekspord on võrreldes I. a. augustiga tunduvalt suurenenud-eriti sigade ja hobuste arvel. Väärtuselt kasvas elusloomade väljavedu enam kui 2-kordseks.

Sisse- ja väljaveo tähtsamad ained. — *Principal Commodities of Foreign Trade*

	August—August				1/I—31./VIII			
	ton.		1000 kr.		ton.		1000 kr.	
	1935	1934	1935	1934	1935	1934	1935	1934
VALJAVEDU — EXPORTS.								
	Üldse: — Total:							
	66 944	83 220	8 111	7 781	335 463	334 463	51 798	41 783
I. Elusloomad (arv) — <i>Animals, living (number)</i>	2 799	652	330	160	11 012	3 457	935	419
II. Toit- ja maitseained, joogid — <i>Food Products, Stim. Bever.</i>	5 700	2 542	3 325	2 146	49 459	18 203	18 725	11 969
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Nisu ¹⁾ — <i>Wheat</i>	1 143	—	131	—	7 368	—	965	—
Kartul — <i>Potatoes</i>	21	1	0	0	8 924	3 373	340	103
Või — <i>Butter</i>	1 369	1 481	2 084	1 454	7 084	6 844	9 619	7 123
Munad — <i>Eggs</i> . . . . . 1000 tk.	6 193	4 331	406	229	32 512	22 874	1 397	923
	368	257			1 983	1 368		
Liha ja lihakaup — <i>Meat and Meat Products</i>	303	178	341	239	2 800	2 200	2 643	2 428
III. Toor- ja poolv.-ain. — <i>Raw a. Semi-Manufact. Materials</i>	58 281	76 289	2 897	3 827	261 617	289 662	30 398	18 529
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Toornahad — <i>Hides undressed</i>	10	20	50	22	327	385	591	451
Metsamaterjal — <i>Timber Materials</i>	42 434	62 157	1 572	2 658	159 091	209 497	6 374	8 738
Tselluloos — <i>Cellulose</i>	5 512	5 112	647	646	46 664	38 827	5 323	4 732
Lina ja -lakud — <i>Flax and Tow</i>	133	144	169	126	4 171	2 852	4 904	2 105
Bensiin — <i>Benzine</i>	219	160	56	53	954	1 503	301	493
Põlevkiviõli — <i>Shale Oil</i>	738	2 155	38	98	10 319	7 006	462	355
Kunstsarv — <i>Artificial Horn</i>	52	59	121	94	395	351	868	583
IV. Valmisraadused — <i>Manufactured Articles</i>	2 963	4 389	1 559	1 648	24 387	26 597	11 736	10 866
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Vineer ja -toolipõhjad — <i>Plywood and Chair-backs</i>	1 514	1 910	325	440	11 816	9 570	2 533	2 096
Ajaloe- ja trükipaber — <i>News- a. other Printing Paper</i>	856	811	112	146	4 839	4 941	911	935
Puuv. lõng ja -niit — <i>Woollen Yarn and Thread</i>	111	98	281	274	736	506	1 954	1 485
Puuv. riie — <i>Cotton Piece Goods</i>	94	63	380	291	634	577	2 516	2 649
Linane riie jame — <i>Linen, coarse</i>	23	35	47	70	220	245	450	504
Džautriie ja -kotid — <i>Jute Cloth and Sacks</i>	162	194	88	105	1 114	1 195	651	692
Sement — <i>Cement</i>	—	711	—	32	558	4 700	25	213
Tahvelklaas — <i>Sheet Glass</i>	155	294	26	56	1 817	2 318	321	455
V. Kallismetallid ja -kivid — <i>Precious Metals and Stones</i>	—	—	—	—	0	—	4	—
SISSEVEDU — IMPORTS.								
	Üldse: — Total:							
	25 242	31 072	5 769	5 354	170 263	179 963	42 921	34 507
I. Elusloomad (arv) — <i>Animals, living (number)</i>	29	25	14	5	78	107	34	15
II. Toit- ja maitseained, joogid — <i>Food Products, Stim. Bever.</i>	5 701	3 899	612	392	35 245	35 141	3 159	3 514
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Heeringad — <i>Herrings</i>	860	116	178	19	1 903	1 693	824	314
Sool — <i>Salt</i>	1 807	1 197	84	23	15 779	13 739	299	236
Suhkur — <i>Sugar</i>	2 816	2 339	305	275	15 049	14 110	1 637	1 964
III. Toor- ja poolv.-ain. — <i>Raw a. Semi-Manufact. Materials</i>	13 786	22 600	1 879	2 259	95 560	117 836	14 346	12 494
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Toortubak — <i>Tobacco unmanufact.</i>	48	43	79	72	372	341	640	533
Toornahad — <i>Hides undressed</i>	174	76	146	79	1 132	564	977	609
Džaut — <i>Jute</i>	110	271	33	66	1 595	1 417	397	345
Puuvill — <i>Cotton</i>	427	486	552	628	3 605	2 843	4 717	3 493
Vil — <i>Wool</i>	37	26	118	98	300	218	854	714
Kivisüsi ja koks — <i>Coal and Coke</i>	2 744	430	43	10	23 229	21 174	461	336
Petrooleum — <i>Petroleum</i>	2 021	2 028	120	123	8 498	8 610	493	573
Bensiin — <i>Benzine</i>	520	738	43	69	3 642	2 893	309	283
Väetised — <i>Fertilisers</i>	5 807	9 340	229	447	29 120	23 975	1 583	1 686
Väikel puhastam. — <i>Sulphur unpurified</i>	—	1 607	—	126	3 207	3 208	283	252
IV. Valmisraadused — <i>Manufactured Articles</i>	5 755	4 513	3 262	2 659	39 458	26 986	23 334	18 434
Sellest: — <i>thereof:</i>								
Puuv. riie — <i>Cotton Piece Goods</i>	12	24	105	180	112	142	1 403	1 531
Villane lõng ja -niit — <i>Woollen Yarn and Thread</i>	23	34	163	261	161	169	1 183	1 327
Kunstiidi lõng ja -niit — <i>Rayon Yarn and Thread</i>	22	16	120	100	185	121	951	754
Raud ja teras — <i>Iron and Steel</i>	2 699	1 992	476	279	18 590	11 115	2 912	1 707
Kummi ja k. kaup — <i>Rubber and Rubber Goods</i>	27	21	86	59	260	254	793	678
V. Kallismetallid ja -kivid — <i>Precious Metals and Stones</i>	0	0	2	9	0	0	48	50

¹⁾ Rukist veeti välja augustis 2 102 tn. — 264 tuh. kr. väärtuses ja 1./I—31./VIII 15 262 tn. — 2 028 tuh. kr. väärtuses — 1. a. samal ajal ainult 0,1 tonni.

Toor- ja poolvalmisainete väljaveo kahanemine tuleb panna peamiselt metsamaterjali arvele. Võrreldes l. a. augustiga, kahanes metsamaterjali väljavedu koguselt 20 tuh. tn. (31,7%) ja väärtuselt 1,1 milj. kr. (40,9%). Ka põlevkiviõli väljavedu kahanes väärtuselt 61,2% võrra. Vaatamata sellele, et lina väljavedu näitas koguselt langust, tõusis väärtus paremate hindade tõttu 34,1%. Väärtuselt suurenes veel toornahkade (127,3%) ja kunstsarve väljavedu (28,7%), kuna tselluloosi ja bensiini väljavedu jäi peagu eelmise aasta tasemele.

ning toit- ja maitseainete 56,1%, kuna toor- ja poolvalmisainete sissevedu kahanes 16,8%.

Valmissaaduste sisseveo tõus võrreldes l. a. augustiga on tingitud peamiselt metallide (48,5%), põllutööstusainete (180,9%), töö- ja jõumasinate (111,9%), elektritarvete (105,9%) ning transportvahendite (161,8%) suurenenud sisseveost.

Kaubarihmade osatähtsus väärtuselt.

1/I—31/VIII 1934—35. (%)

Percentages of Separate Groups of Merchandise According to Value 1/I—31/VIII 1934—35.

	Väljavedu Exports		Sissevedu Imports	
	1935	1934	1935	1934
I Elusloomad — Animals, living	1,8	1,0	0,1	0,0
II Toit- ja maitseained, joogid — Food Products, Stim. Bever.	36,1	28,7	7,4	10,2
III Toor- ja poolvalmisained — Raw and Semi-Manufact. Materials	39,4	44,3	33,4	36,2
IV Valmissaadused — Manufactured Articles	22,7	26,0	69,0	53,4
V Kallismetallid ja -kivid — Precious Metals and Stones	0,0	—	0,1	0,2
Kokku — Total	100	100	100	100

Toor- ja poolvalmisainete impordi kahanemine sündis peamiselt väetiste ning puhastamata väävlil arvel. Võrreldes l. a. augustiga langes väetiste sissevedu väärtuselt 48,8%, kuna puhastamata väävlil sissevedu k. a. augustis ei olnud. Peale tähendatud olulisemate muutuste vähenes veel džuu- di, puuvilla ning bensiini sissevedu, kuna kivisöe ja koksi, villa, toortubaka ja toornahkade sissevedu suurenes.

Toit- ja maitseainete sisseveo kasv on tingitud peamiselt heeringate ligi 9-kordselt suurenenud sisseveost. Heeringaid importisime sarnasel suurel hulgal põhjusel, et meie oma piik ei annud rahuldavaid tulemusi.

Väliskanbanduse läbikäik augustis 1934—35.

Turnover of August Foreign Trade, 1934—35.

	August		1. I—31. VIII		1. I—31. VIII 35 1934. = 100
	1935	1934	1935	1934	
	1000 kr. — in 1000 kr.				
Väljavedu — Exports	8 111	7 781	51 798	41 783	+24,0
Sissevedu — Imports	5 768	5 354	42 921	34 507	+24,4
Läbikäik — Turnover	13 880	13 135	94 719	76 290	+24,2
Väljavedu Exports	+2342	+2427	+8877	+7276	
	1000 tn. — in 1000 tns.				
Väljavedu — Exports	67	83	335	334	+0,3
Sissevedu — Imports	25	31	170	180	-5,6
Läbikäik — Turnover	92	114	505	514	-1,8

Valmissaaduste ekspordi languse tuleb panna peamiselt puu- ja paberitööstus- saaduste kahanenud väljaveo arvele. Võrreldes l. a. augustiga vähenes vineeri ja tooli- põhjade väljavedu väärtuselt 27,1% ning aja- lehe- ja trükipaberi 23,3%, kuna tõusu näi- tas ainult puuvillase riide väljavedu 30,6%.

Sissevedu.

Sisseveo alal näeme võrreldes l. a. augus- tiga kõikide kaubarihmade, peale vaid toor- ja poolvalmisainete rühma, tunduvat kasvu. Valmissaaduste sissevedu suurenes 21,3%

METSAKAUBANDUSE SEISUKORRAST. — TIMBER TRADE CONDITIONS.

Käesoleva aasta 8 kuu jooksul veeti välja metsamaterjali 6,3 milj. kr. eest, seega 2,4 milj. võrra vähem kui samal ajavahemikul läinud aastal. Tunduvat langust osutab pea- miselt laudade ja plankude — meie harilikku saematerjali — väljavedu. Viimaseid eksporti- sine jaanuar-augusti jooksul 30 540 stand. 3,7 milj. kr. väärtuses, möödunud aastal sa-

mal ajal 43 320 stand. 6,1 milj. kr. eest. See nähtus ei tundu üllatusena ning oli näha ette juba käesoleva aasta alul. Eelolevate kuude jooksul saematerjali väljavedu muidugi veel suureneb, ent aasta üldkogus kujuneb tundu- valt väiksemaks kui 1934. a. Väljaveo tõusu on märgata vaid kastilaudade osas, siin eks- porditi jaan.-augusti jooksul 4750 stand.

0,9 milj. kr. eest s. o. 1200 stand. 0,2 milj. kr. võrra rohkem kui samal ajavahemikul 1934. a.

Nagu harilikult meie metsamaterjalide väljavedu möödunud kaheksa kuu jooksul oli suunatud Briti turule, kuhu eksportisime 4,6 milj. kr. eest ehk 72% metsamaterjalide väljaveoväärtusest.

Peale Vene probleemi lahendamist käesolevaks hooajaks Briti importörid pööravad rohkem tähelepanu metsaeksportõridele Soomes, Rootsis, Lätis ja meil. Septembri alul mainitud maadega intensiivsemalt alustati läbirääkimistega ning seoti kõplikke lepinguid,

Üksikud Soome juhtivatest metsaeksportõridest on külastamisel Briti importõre; metsakaubanduse ringkonnis ollakse muidugi väga huvitatud, millisele seisukohale asutakse turu edaspidise varustamise suhtes. Läänud-sügisene sündmus on kõigil veel meeles. Skandinaavia on veel müüa tähelepanuväärseid koguseid metsamaterjali ning mõned neist noteeritakse hindadega, millised on tunduvalt kõrgemad Vene viimastest hindadest. On arvata, et neid hindu revideeritakse. Kui aga tehakse katseid metsamaterjalide müükide forsseerimiseks, jääb metsaturu seisukord arvatavasti veelgi enam selgusetuks. Briti importõrid ei ole unustanud raskusi läinud talvel metsamaterjalide müügil siseturul, milliseid oli põhjustanud peamiselt materjalide liiga suured tagavarad. On kuulda, et paljud importõrid, kes tavaliselt teevad suure oste ning omavad hulk osakondi üle terve Briti, olevat otsustanud vähendada ostetavaid materjalide koguseid sel hooajal, vaatamata

hinnasoodustusile, milliseid juhtumisi peaksid tegema metsaeksportõrid.

Inglise metsaturul käesoleval hooajal on olnud nii mõnedki üllatused ning ta on seetõttu äärmiselt tundelik. Ent kui eksportõrid olukorda hindavad õieti, on väljaveateid kõigiti rahuldavaiks kaubatehinguiks nüüd ning kindlaks seisukorraks tuleva aasta alul. Et saematerjalide tarbimist Britis on endiselt hea, nähtub ka sellest, et kohe peale Vene probleemi lahendamist jätkati fob-ostusid teistelt eksportõridelt. Septembri alul toimusid äritehingud peagu kõigis metsamaterjalide liikides. Soome ja Rootsi metsamaterjalide eest maksti tunduvalt rohkem kui Vene omist viimase alandatud hinnatabeli järgi. Tuli ette, et Rootsi V-da sordi eest makseti kõrgemat hinda kui Vene IV-da sordi eest. Läbirääkimistel Briti importõrid väidavad muidugi, et Skandinaavia hindu, olles kallimad Vene omist, peaks tingimata alandatama; ent hilisemal tehinguil juhtus sageli, et Briti importõrid andsid lõpuks järele lihtsalt sel põhjusel, et nad ei suutnud varustuda vajalikkude materjalidega Vene spetsifikatsioonidest.

Olukord toepuude (propsi) turul on üldiselt muutusetu. Nõudmine on tagasihoidlik. Hinnad on aga võrdlemisi kindlad; rootslased on saanud 4" ja jämedamate eest 75 š pro Gothenburgi standard cif. Meie vedasime välja propse käesoleva aasta 8 kuu jooksul 93,8 tuh. tüh. 0,7 milj. kr. väärtuses, seega ligi 9% vähem kui möödunud aastal. Toepuude eksport oli suunatud ainult Briti turule.

RAUDTEEDE TEGEVUS JA TULUD JUULIS 1935. A.

ACTIVITY AND REVENUES OF RAILWAYS IN JULY.

Juuli tulude esialgne kokkuvõte näitab tulude langust, mis laekus järgmiselt:

	1935	%	1934	%
Üldse tuhand. Kr.	1072	100,0	1219	100,0
sellest: reisijateveost	499	41,0	395	32,4
pagasiveost	28	2,1	23	1,9
kaubaveost	589	54,9	784	64,3
mitmesug. tulud	21	2,0	17	1,4

Suurema osatähtsuse üldtuludest omab tulu kaubaveost, käesoleval aastal 54,9%, eelmisel aastal 64,3%. Järgmine suurem tulu on reisijate veost, 41,0% möödunud aasta

32,4% vastu. Teised tululiigid ei oma nime-tamismäärset tähtsust. Võrreldes tulusid käesoleval aastal läinud aasta vastavate tuludega, näeme reisijateveost laekuva tulu tõusu 44 tuh. krooni ehk 11,1% võrra, seevastu aga on tunduvalt vähenenud tulu kaubaveost 195 tuh. krooni ehk 24,9%. Üldse vähenes tulu juulis käesoleval aastal 147 tuh. krooni ehk 12,1% võrra. Suurim tulu vähenemine on olnud kitsarööpmelisel teel, kus tulu langes 62 tuh. kr ehk 18,1%; laiarööp-

melisel teel vähenes tulu 85 tuh. kr ehk 9,7% võrra.

Reisijatevedu raudteedel näitab tõusu:

	1935	1934
reisijate arv tuh.	808	755
reis-km arv tuh.	27 847	25 017

Reisijate arv on tõusnud 51 tuh. ehk 6,7% ja reis-km. 2830 tuh. ehk 11,3% võrra. Võrreldes läbisõidetud kilomeetrite arvu lüüdnud aasta vastavate andmetega näeme, et välisühenduses on kilomeetrite arv tõusnud 57,8%, kohalikus liikluses 10,3%. Tunduvalt on tõusnud reis-km. II klassis, nimelt 133,1% võrra, kuna III klassis sõidetud reis-km. tõusid 4,4% võrreldes möödunud aastaga.

Juuli maksulist kaubavedu iseloomustavad järgmised arvud:

	1935	1934
tonnid tuh.	173	178
tn-km tuh.	15 475	19 498

Veetud kaubakogus on vähenenud 5 tuh. tonni ehk 2,8%, tn-km. aga langesid 4023 tuh. ehk 20,6% võrra. Võrreldes tn-km. käesoleval aastal möödunud aasta vastavate andmetega näeme väikest suurenemist kitsarööpmelisel teel 110 tuh. tn-km. ehk 2,5%. Vähenenud on tn-km. laiarööpmelisel teel 4133 tuh. ehk 27,3%. Suurt tagasiminekut näitab sisseveokaupade vedu. Tonnide arv vähenes 76,5%, tn-km. 91,6% võrra. Transiitveod puuduvad juba kauemat aega.

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Männikändude ekstraheerimiskatsed.

Riigi metsatööstuse ülesandel korraldab Tartu ülikooli tehnoloogia laboratoorium 1935./36. a. talve kestes katseid männikändude vaigusisalduse kindlaksmääramiseks. Tarvilikud kännuproovid võetakse mitmesugustelt pinnastelt, eraldades veel proove kändu ja puistu vanuse järgi. Kogusummas kavatakse töötleda umbes 150 kännuproovi ja katseid kavatakse lõpetada enne 1936. a. kevadet, et vastavad tööstused võiksid 1936. a. tööhoajal juba kasutada katsete tulemusi. Katsete läbiviimine on juba alanud.

• Üleriiklike Kaupmeeste Seltside Kesklidu poolt korraldatud riidekaupmeeste-importöride vahelisel koosolekul jaotati 3000 kg. kogus villaseplüüsi sisseveoks Saksast. Nimetatud koguse sisseveost osavõtjaid on 12 firmat. Jaotuskava on Majandusministeeriumilt kiidetud häaks.

• Tallinna maalermeisterite ühingu, kes esitas hiljuti Majandusministeeriumile märgukirja, milles nuriseti kodumaal valmistatud lakkide kvaliteedi üle ja soovitati soodustada välismaa lakkide sissevedu, on Majandusministeeriumi Tööstusosakond teinud teatavaks kodumaa suurimate lakivabrikute vastuväited ja seletused ning teatanud, et kuna märgukirjas kirjeldatud puudustest ei ole vahetult teatatud lakitööstusele ega nõutud nende puuduste kõrvaldamist, niipalju ja selles ulatuses, mis rippuv lakitööstustest, siis on praeg-

gu varajane võtta päevakorrale sisseveotollimaksude revideerimisküsimust, vaid asjakohasem on, kui maalermeisterite ühingu liikmeskond astuks otsekohe läbirääkimistesse lakitööstusega ja mõlemipoolse häatahtliku koostööga püüaks kõrvaldada ilmsikstulnud puudusi.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond on andnud loa:

• E. Rubanovitšile & H. Gutkin'ile Tallinnas, Volta tän. nr. 29 asuvas kudumistööstuses „Itaalia“ töö algamiseks. Ettevõtte annab tööd kuni 15 tööliisele. Jõuandjaks elektrimootor 2 h. j. Kootakse mitmesuguseid voodririideid.

• O.-ü. „Raadio-elektrotehnika tehas“, Tallinnas, Bekkeri asunduses nr. 1, raadioaparaatide- ja elektritarvete tööstuse sisseseadmiseks. Ettevõttes leiab tööd kuni 25 töölist. Jõuandjateks 6 elektrimootorit $\frac{1}{10}$ kuni $\frac{3}{10}$ h. j. Valmistab raadio- ja elektritarbeid.

• A.-s. Sukatööstus „Cotton“ Tallinnas, Põhja puest. nr. 7, sukakudumistööstuse sisseseadmiseks. Ettevõtte annab tööd 65 tööliisele. Jõuandjateks elektrimootorid kogujõuga 18 h. j. ja tähtsamateks töömasinateks 5 Cotton- ja 61 ümmarsukakudumismasinat. Valmistatakse igasuguseid sukki ja sokke.

• Aliide Loderau'd'ile, Tartus, Uue-turu tän. nr. 11, peeglitööstuse sisseseadmi-

seks. Ettevõttes leiab tööd 5 töölis. Jõuandjateks elektrimootorid. Valmistatakse mitmesuguseid peegleid.

• Samuel Katz'ile, viia üle temale kuuluv kudumistööstus Merepulesteele nr. 17, Tallinnas. Ettevõttes leiab tööd kuni 40 töölis. Jõuandjateks elektrimootorid kogujõuga 4 h. j. Valmistatakse mitmesuguseid silm- ja niiekoeriet, neist valmiskanderiid, selle, mööbliriet ja šenille.

• Joh. Lorup'ile, Tallinnas, Bekkeri

asund. nr. 1, klaaslihvimistööstuse sisseadmiseks. Töökojas leiab tööd 8 töölis. Jõuandjateks elektrimootorid kogujõuga 5 h. j. Lihvitakse ja kaunistatakse mitmesuguseid klaastooteid ja -nõusid.

• A.-s. „A. Le Coq“, Tallinnas, Vaimu tän. nr. 1, karastavate jookide tehase sisseadmiseks. Ettevõtte annab tööd 5 töölisele. Jõuandjateks elektrimootorid kogujõuga 3 h. j. Valmistatakse mitmesuguseid karastavaid jooke.

LAEVANDUS

TALLINNA SADAMA TEGEVUS AUGUSTIS.—TALLINN HARBOUR IN AUGUST.

Augusti jooksul tuli välissõidust Tallinna 162 laeva mahuga 103 745 net. rgt. ja väljus 166 laeva 100 830 net. rgt. Eelmisel kuul läbikäinud mahu arvud välissõidus olid laevade saabumisel 101 777 ja väljumisel 107 930 net. rgt.; seega oli läbikäik augustis veidi väiksem kui juulis. Ka jäid k. a. augustis läbikäigu arvud maha eelmise aasta sama kuu arvestest.

Kaupade töid laevad augustis 19 312 tn. (juulis 22 399 tn.) ja viisid välja 34 864 tn. (juulis 32 256 tn.). Üldse on navigatsiooni algusest senini laevadega toodud sisse 140 128 tonni ja veetud välja 237 807 tn. Eelmise aasta vastavad arvud olid 112 895 tn. sisseveos ja 196 304 tn. väljaveos. Tänavu on kaupade vedu laevadega nii sisse- kui väljaveos märksa suurem eelmisest aastast.

Reisijaid tuli sisse välissõidust augustis laevadega 5595 ja väljus 6075 isikut. Kogu navigatsiooni hooajal on tänavu reisijaid laevadega veetud sisse 20 385 ja välja 20 562 isikut. Eelmisel aastal olid vastavad arvud ligi 25% võrra väiksemad. Reisijatevedu on tänavu elavam peaaesjalikult Eesti-Soome vahelise liiklemise arvel.

Rannasõidus oli laevade liiklemine augustis veidi väiksem eelmisest kuust. Sisse tuli rannasõidus 304 laeva mahuga 18 035 net. rgt. ja väljus 318 laeva 21 301 net. rgt. Rannasõidus on ainult sisseveos kaupade vedu nimetamisväärt, toodi nimelt 13 889 tn., kuna väljavedu harilikult väike — augustis 2130 tn.

TALLINNA SADAM 7.—14. SEPT. — TALLINN HARBOUR.

Välissõidust tuli Tallinna sadamasse möödunud nädalal üldse 34 laeva, neist olid pooled liinilaevad. Riikide järgi tuli laevu järgnevalt: Soomest 12 laeva, neist 8 liinilaeva, tules kaasa 246 tn. segakaupa ja 307 reisijat, sealjuures tulid trampilaevad tühjalt; Saksast 6 laeva 870 tn segakauba ja 39 reisijaga; Inglisest 4 laeva, millest ainult trampilaeval oli täiskoorem, nimelt 1653 tn. kivistütt ja koksi, liinilaevadel oli 160 tn segakaupa ja 6 reisijat ja 1 trampilaev tuli tühjalt proviantide võtma. Rootsist tuli 6 laeva, neist 4 liinilaeva 116 tn. segakauba ja 70 reisijaga, ühel trampilaeval oli 380 tn superfosfaati, teine tuli tühjalt. Ülejäänud 6 laeva tulid

suuremalt osalt ilma kaubata toidumootorite võtma ja remonti, ainult Belgiast tuleb liinilaev tõi 50 tn kaupa ja 3 reisijat.

Väljus Tallinna sadamast üldse 35 laeva, neist 20 liinilaeva, Soome läks 17 laeva, neist liinilaevad viisid peamiselt reisijaid 395 reis.) ja trampilaevad viisid nisu, vanarauda ja bensini. Saksa läks 5 liinilaeva segakauba ja 94 reisijaga. Inglisse läks 5 laeva peamiselt metsamaterjaliga, Rootsi — 3 laeva segakauba ja 61 reisijaga, Poola läks 2 laeva 110 tn. segakauba ja 2 reisijaga. Ülejäänud laevad väljusid 1 Belgiasse, 1 Prantsusse vähese kaubaga ja 1 Leningradi laadimata.

VALUTAHIINAD.
EXCHANGE RATES.

	Tallinna börs				Londoni börs	
	100 \$, 100 £ jne. eest Eesti krooni				1 £ eest \$, Saksa mk. jne.	
	16. IX. 1935		10. IX. 1935		16. IX 1935	10. IX 1935
	Ost	Müük	Ost	Müük		
\$ (dollar)	365	373	366	371	4,9493	4,9406
£ (Inglise n.)	1811	1835	1811	1835		
Saksa riigimark	139,00	142,50	139,00	142,55	12,29	12,29
Soome mark	7,98	8,10	7,98	8,10	226,93 ¹⁾	226,93
Prantsuse fr.	24,10	24,40	24,20	24,50	75,09	74,91
Belgia belga	61,75	62,75	61,80	62,80	29,33	29,295
Tšehhoslov. fr.	118,95	120,45	119,25	120,75	15,223	15,19
Itaalia liir	29,65	30,15	29,75	30,25	60,81	60,59
Eesti kroon					18,25 ¹⁾	18,25
Rootsi kroon	93,40	94,60	93,40	94,60	19,392	19,392
Taanil kroon	80,85	82,05	80,85	82,05	22,40	22,40
Norra kroon	90,95	92,15	90,95	92,15	19,902	19,902
16,10	16,10	16,40	16,15	16,45	119,56 ¹⁾	119,50
Hollandi kulden	246,25	249,25	247,70	250,70	7,3525	7,3175
Läti lant	111,00	113,50	111,00	113,50	15,00 ¹⁾	15,00
Červ. rubla					5,702 ¹⁾	5,692
Austria šilling	69,15	70,55	69,30	70,70	26,18 ¹⁾	26,12
Ungari pengő					26,12 ¹⁾	26,25
Poola złott	65,90	69,90	68,95	69,95	26,26 ¹⁾	26,21
Leedu lilt	61,20	62,10	61,20	62,10	29,50 ¹⁾	29,50
Danzigi kulden	68,90	69,90	68,95	69,95		

1) 14 IX 1935

PÖLLUMAJANDUSLIK VÄLJAVEDU.
EXPORTS OF AGRICULTURAL PRODUCTS

	Nädalad:		1935. a. 1. I kuni 15. IX	1934. a. 1. I kuni 6. IX	1933. a. 1. I kuni 17. IX
	9./IX- 15./IX 1935	2./IX- 8./IX 1935			
VOI (tonni) <i>Butter (tons)</i>	229,5	222,2	7535,4	7261,9	6761,3
Sellest:					
Saksa	158,2	92,8	2768,1	1927,9	2591,8
Inglise	69,5	125,9	4455,5	5170,7	3542,5
Belgiasse	—	—	39,7	14,4	194,2
Soome	—	—	—	2,1	126,8
MUNAD (tuh. tk.) — <i>Eggs (1000)</i>	1806	684	34802	24771	12091
Sellest:					
Inglise	126	105	21247	16650	5847
Saksa	1440	475	9858	5099	2665
PEEKON (tonni) — <i>Bacon (tons)</i>	—	50,5	1545,9	1747,3	1964,6
LINA (tonni) <i>Flax (tons)</i>	32,3	10,1	4213,1	2895,5	2611,9
Sellest:					
Inglise	—	—	2880,1	2056,9	1640,3
Belgiasse	—	—	70,3	121,6	679,7
Soome	—	—	134,9	99,3	110,3
Saksa	32,3	10,1	1016,1	503,2	11,4
Prantsuse	—	—	10,3	60,5	50,2

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG — BUTTER MARKET.

Võihindade liikumine möödunud nädalal näitas edasi hoogsat tõusu. Nii noteeriti Eesti võihinnaks Manchesteris 108—110 š cwt eelmise nädala 100—102 š vastu. Seega paranes meie võihind Inglises 15 snt kg kohta, tõustes 148 snt-le kg (fob Tallinn). Samaselt paranes ka Saksast saadav hind, s. o. 10,50 RM kg-lt. Vastavalt võihindade liikumisele ja väljaveetud võikoguste kujunemisele üksikute turgude järgi noteeriti meie eksportvõihind franko saatejaam kr. 1,50, mis on eelmise nädala noteeringust 18 sendi võrra kõrgem.

Võituru seisukorra paranemisele on aidanud kaasa või pakkumise vähenemine tähtsamatest karjamajanduslikest maadest kui ka nõudmise elavnemine. Teatavaks asjaluks on nähtavasti ka Itaalia-Abessinia sõjavõimalus, mis on toonud elavust toitaine turule. Ka võitagarade seis Inglise küllmutusmajades oli käesoleva aasta septembri esimesel poolel ligi 300 000 kasti ehk 400 000 cwt võrra väiksem kui möödunud aastal sa-

mal ajal. Tagavarade vähenemine iseloomustab pakkumispinge vähenemist ja seega ka osaliselt võihindade paranemise põhjust.

Saksa on käesoleval aastal võid importinud tunduvalt enam kui möödunud aastal. Nii veeti augustis võid Saksa 51 043 kv möödunud aasta sama kuu 46 485 kv vastu. Käesoleva aasta esimese kaheksa kuu vältel on võid veetud Saksa 452 689 kv möödunud aasta sama aja 304 955 kv vastu. Seega suurenes või sissevedu käesoleval aastal Saksa 48% võrra. Sisseveetud või hind on aga langenud 5% võrra.

Siseturul maksus või snt kg: Tallinnas — lauavõi 150 snt, köögivõi 135—140 snt, Tartus — lauavõi 140—150 snt, köögivõi 110—130 snt, Pärnus — lauavõi 145 snt (kaupl.), köögivõi 110—120 snt, Viljandis — lauavõi 150 snt (kaupl.), köögivõi 125—130 snt, Narvas — lauavõi 145—150 snt, köögivõi 100—120 snt, Rakveres — lauavõi 150 snt, köögivõi 115—125 snt ja Valgas — lauavõi 150—160 snt, köögivõi 125—140 snt kg.

Möödunud nädalal väljaveetud võikogusest läks Saksa 4576 tünni, Inglisse 2700

tünni, Tšehhoslovakkiasse 200 tünni, Belgiasse 50 tünni ja Soome 1 tünni.

PEEKONITURG — BACON MARKET.

Peekoniturul püsib kindel tendents. Eesti peekoni kõrgema sordi noteering jäi püsima läinud nädala tasemele. Peekonsigade noteeringut tõsteti 5 snt võrra kg-lt, peamiseit kõvenenud hindade tõttu siseturul.

Käesoleval nädalal maksavad eksporttampamad peekonsigade eest järgmisi hindu.

	I sort	II sort	III sort	IV sort
60 —72 kg	65	60	54	48
55,5—59,5 „	60	56	50	44
72,5—75 „	60	56	50	44
75,5—80 „	56	52	49	48

Toodang näitab juba tunduvat hooajalist tõusu. Möödunud nädalal tõusis tapetud si-sage arv 2441 seale 2242 sea vastu eelmisel nädalal.

TAPALOOMADE- JA LIHATURG — CATTLE AND MEAT MARKET.

Veiste ja veiseliha hindades märgiti püsmist, olgugi et pakkumine oli kaunis rohke. Veiseliha maksab 16—37 snt kg, vastavalt sordile ja headusele. Eluskaalu alusel turustades tehti tehinguid 16—23 snt kg piires. Häid loomi müügil vähe. Hinnad püsivad.

Vasikalihahinnad vähese pakkumise tõttu püsivad. Nuumvasikate liha maksus 50—55 snt, keskmise rammususega 40—48 snt ja lahjad 28—38 snt kg. Eluskaalu alusel turustades maksusid vasikad 22—42 snt kg vastavalt headusele.

Eksportlammaste hinnad nõrgenesid, sõltuvalt Rootsi hindadest. Nende hinnaks noteeriti tapakaalu alusel turustades 70—75 snt kg ja eluskaaluhinnaks franko

saatejaam 28—33 snt kg. Siseturul hinnad 28—45 snt kg. Hinnad püsivad.

Sigade pakkumine väheldane. Nõudmine elav. Hinnad tõusid 2—4 snt kg. Noortest sigadest maksti 45—50 snt, lihasigadest 44—48 snt ja rasvasigadest 40—47 snt kg. Eluskaalu hinnad 32—35 snt kg. Hinnad püsivad.

Lihahinnad teiste linnade turgudel (snt kg).

	Sealiha	Veiseliha	Vasikalihha	Lambaliha
Tartu	42—46	18—30	30—45	30—40
Viljandi	40—43	28—30	30—35	32—33
Pärnu	49—45	25—30	—	30—35
Valga	40—44	30—35	30—40	28—32
Rakvere	38—43	28—42	20—40	35—40
Narva	42—45	40—53	40—50	35—45

KANAMUNATURG — EGG MARKET.

Kuigi möödunud nädalal kanamunade sissevedu Inglisse oli võrdlemisi suur, kõvenesid munahinnad üldiselt 3—6 penci suure saja (120 tk) kohta. Sisemaa ja Iiri munade toodang ja samuti ka pakkumine on jäänud väikeseks, mistõttu nimetatud maade munade hinnad ka suuremal määral kõvenesid.

Kuna meie kanamunade sissevedu on Inglisse väike ning osa sellest läheb ka Põhja-Inglise turule, ei noteeritud möödunud nädalal meie kanamunade hinda Londonis. Arvestades 3—6 pencilise tõusuga ja Saksast saadava hinnaga, mis on keskmiselt 10% võrra kõrgem Inglisest saadavast hinnast, oleks kanamunade hinnanoteering võinud olla 63 snt kg. Kanamunade hinna kindlusta-

mise määruse kohaselt noteeriti aga endine hind, s. o. 60 snt kg, kuna 3 snt arvati fondi. Kuuldavasti on aga fondi laekunud summade seis saavutanud nõutava taseme, mistõttu järgnevad noteeringud tõusevad tõenäoliselt üle 60 snt kg franko kogumispunkt.

Möödunud nädala noteeringu järgi maksavad eksportörid vähemalt:

50 gr raskustest munadest	30 snt kümme
55 „ „ „	33 „ „
60 „ „ „	36 „ „

Siseturul maksusid möödunud nädalal keskmised kanamunad snt paar: Tallinnas 8—9 snt, Tartus 10—11 snt, Viljandis 10—11 snt, Narvas 9—10 snt, Rakveres 11 snt, Valgas 8—11 snt ja Võrus 10 snt paar.

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Möödunud nädala kohta noteeriti pea en- dised piimahinnad. Väikest tõusu on vaid märgata I valiku rööskpiima hindades müti- gil piimatööstustele. Nii maksetakse I va- liku rööskpiima eest piimatööstustes 7—7½ senti ja piimakauplustes 8—9 senti liiter. II valiku rööskpiimast mak- setakse kauplustes 7 snt. ja piimatööstustes 5,5—6 snt. liiter.

Piimahinnad on tõusmisel, kuna piima pakkumispinge on vähenenud, teiselt poolt või hind tegi käesoleval nädalal suure hüppe üles, mis peaks tunduvalt mõjutama piimahinda. Piimahind on senini suvest peale püsinud pea ühel tasemel, kuna aga või on tõusnud 30 sendi võrra kilolt ehk pi- male ümber arvatult 1,2 sendi võrra liitrit.

I valiku rööskpiima tootmise lubasid on

antud välja Tallinnas turustatavale piimale kevadest senini 80-nele talupidajale. Nendest saadavad praegu piimasaaduste siseturu kontrolöri andmetel I valiku rööskpiima müti- gile 60 talupidajat. Kokku oleks võimalik müügile saata kõigi I valiku rööskpiima toot- jate poolt Tallinna 4000 l piima. Tegelikult on korda läinud sellest piimast turustada kõr- gemahinnalise I valiku piimana ümmarguselt 2500 liitrit, kuna ligikaudu 1500 liitrit läheb II valiku piimana odavama hinna eest müügile.

Teistes linnades makseti lahtise piima eest järgmisi hindu väikemüügil: I valiku röösk- piim: Pärnus 10 snt., Narvas 8 snt. ja II valiku rööskpiimast: Tartus 6—8 snt., Nar- vas 7 snt., Pärnus 9 snt., Valgas 8 snt., Vil- jandis 8—9 snt. ja Rakveres 8 snt. liiter.

TERAVILJATURG — GRAIN MARKET.

Möödunud nädalal jätkus maailma tera- viljaturgudel hindade paranemine, mis end eriti andis tunda nädala lõupäevadel. Nii noteeriti tähtsamatel börsidel järgmised hin- nad kr. kv (sulgudes eelmise nädala noteer- ringud):

r ukis: Chicago 6.16 (6.02), Winnipeg 5.73 (5.37), Hamburg (La Plata) 6.71 (6.35);
n isu: Chicago 12.34 (12.04), Winnipeg 12.00 (11.39), Hamburg (Manitoba I) 14.38 (13.54), Liverpool 11.97 (11.31);

m ais: Chicago 11.02 (10.70).

Nisu hinnatõus sai alguse Kanadast, kus sealne nisuostu keskkorraldus (Wheat Board) määras kindlaks kokkuostuhinnaks 8742 cts. bušeli (27 kg) eest, kuna esialgne arvatav kokkuostuhind kõikus 80—85 cts. piirides. Kindla kokkuostuhinna määramine põhjustas otsekohe Winnipegi börsil nisule kõrgema noteeringu. Ühendriikides mõjutasid hinda kõvendavalt peale Kanada otsese hinnatõusu veel sealised halvad eelteated sügisese lõkuse kvaliteedist. Endiselt on halvad lõunapool- kera nisutootjatest riikidest saabuavad teated. Argentiina tagavara on jäänud tunduvalt väiksemaks eelmistest aastatest ja sellest tingituna on sealne pakkumine muutunud ta- gasihoidlikumaks ja hinnad näitavad parane- mistendentsi. Ka Euroopa turud näitavad

hindade paranemist, vaatamata, et Vene jär- jest suurendab nisu eksporti.

Söödavidjadest maisiturul elavama nõud- mise tõttu on hinnad kaldunud paranemisele.

Siseturul noteeris Tallinna börsikomitee 11. sept. s. a. järgmised hinnad: Puhk ja Po- jad suurveskis rukkijahu 13.70—14.50 kr. kv, nisupüül (pehme-sõre) 20—32 kr., A.-s. Ro- termanni tehastes rukkijahu 13.70—14.20 kr. ja nisupüül 19—32 kr. Nisu 13.50—15, ru- kis 12.50—12.60.

Riiklikul teraviljaostul on pakkunud ru- kist müüa 17 896 majapidamist 33 896 tn ulatuses, nisupakkujaid majapidamisi on 15 733 ja pakutav kogus 20 074 tn. Möödunud aas- tal, mil riik ostis kõik pakutava rukki ja pool pakutavast nisust, oli rukist müüa pak- kuvate majapidamiste arv 34 087 ja pakutav rukkikogus 61 744 tn, kuna müügiks paku- tav nisukogus oli 26 992 tn.

Väikemüügihinnad siseturgudel (kr. 10 kg).

	Tal- linn	Tartu	Pärnu	Vil- jandi	Rak- vere	Valga
r ukis		1.10	1.10	1.20	1.20	1.10
n isu		1.30	1.40	1.40	1.40	1.40
oder		0.90	1.00	—	1.00	1.00
kaer	1.10	0.25	1.00	—	0.95	0.85
r ukkijahu	1.38	1.20	1.25	1.35	1.35	1.20
sepikujahu	1.90	1.80	1.70	1.90	2.00	1.90

AEDVILJATURG — VEGETABLE MARKET.

Õuntehinnad langesid turul veelgi halvemate sortide juures. Halvema kvaliteediga õunu müüdi Tallinna turul 7—8 snt. kg. Parimatest eksportõuntest aga maksti endiselt 25 snt kg ja nõudmine parema kauba järgi oli turul võrdlemisi elav. Eriti eelistati Tallinna pirnõuna, milline õun sel nädalal oli kõige nõuetavam eksportõunte hulgas. Suislep esineb meil sel aastal plekilisena ja seepärast on suislepa juures raske leida esimese järgu kaupa, mida oleks võimalik eksportida. Samuti palju on turul liikumas tundmata sorte, mida ei lubata eksportida üldse sel aastal, olgugi et nende maitse võib olla üsna hea. Septembri esimesel poolel läks meilt õunu välja vaid 7791 kg, mis ei kata augusti kontingendi osast $\frac{1}{5}$. Näib, et ka septembris on meil raskusi Soome kontin-

gendi täitmises, kuna Soomes pole õuntehinnad paranenud.

Ploome müüdi 15—25 snt ltr, pohlil 6—8 snt. ltr ja tomateid 30—35 snt. kg. Sibulate hind kõikus 7 snt ümber kg. Esimene suurem saadetis Eesti sibulaid läks Soome käesoleva nädala keskel. Eestist veeti välja aedvilja augustis:

soolatud kurke	670 kg	812 kr	väärt.
(neist Soome . . . . .)	450 „	ja	
Briti Lõuna-Aafr. Ühendriikidesse	220 „	)	
sigureid kuivat. — Soome	15 000 „	2 700 „	„
ja pohlil — Saksa	64 500 „	12 850 „	„

Septembri esimesel poolel veeti välja:

õunu	7 791 kg
pohlil	30 150 „
jõhvikaid	5 040 „
ja marineeritud kurke	450 „

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

MAJANDUSLIK OLUKORD SAKSAS 1935. A. ESIMESEL POOLEL. ECONOMIC CONDITIONS IN GERMANY IN THE FIRST HALF OF 1935.

Aasta esimesel poolel Saksas leidis aset rida kaugeleulatava tähtsusega poliitilisi muutusi. Tähtsaimad neist on Saari liitumine Saksaga ja sundväeteenistuse sisseseadmine. Majanduslikult on Saari liitumisel Saksaga kaugelt suurem tähtsus, kui on vaid Saksa rahvaarvu kasvamisel 800 000 inimese võrra. Sundväeteenistuse sisseseadmise tagajärjel kasvab tunduvalt Saksa seisev sõjavägi, milline asjaolu ei jäta avaldamata mõju sõjavarustuseks töötavate ettevõtete tegevusele, samal ajal vastavalt vähendades töötute arvu. Tööstuse alavnemisele aitas mõjuvalt kaasa veel mere-leping Ingliseaga.

Nominaalselt mark püsis stabiilsena poolaasta jooksul, olgugi et belga devalveerimine tekitas uusi raskusi Saksale, mõjutades ebasoodsalt mitte vaid Saksa ekspordi (süsi) Belgiasse, vaid tõstes ka Belgia kaupade võistlusvõimet Saksa kaupade suhtes maailmaturul.

Rahaturul püsisid madalad protsendimäärad. Ühepäevaste laenude ja eradiskonto protsendimäärad alanesisid. Ka lahenes väärt-paberite turg. Obligatsioonide ja omavalit-

suste bondide (pantlehtede) ümberlaenustamine viis protsendimäära alla 6%-lt $4\frac{1}{2}$ %-le. Viimasele, s. o. $4\frac{1}{2}$ %-le tuleb vaadata käesoleval ajal kui normaalsele protsendimäärale pikaajalistelt laenudelt. Poolaasta lõpupoole tuli Riigipangal tegutseda tunduva surve all. Raharingvool tõusis RM 3 895 milj-le (3 776 milj. aasta varem) ning veksliportfell kasvas ligi RM 490 milj. võrra, võrreldes juuniga 1934. Riigipanga kulla ja välisvaluuta reserv võrdus ümmarguselt RM 90 milj-le.

Samal ajal olukord suurtes aktsiapankades muutus lahedamaks viimaste likviidsuse tõusmisega. Kahanemist näitasid postid: debitorid ja laenuid. Riigi sissetulekuid laekus poolaastal suuremal arvul kui vastavil kuudel aasta varem. Aprillis kehtimahakanud majamaksu alandamise korraldus nägi ette maksu alandamisest tingitud hoiuse automaatset investeerimist riigi väärt-paberitesse ühes viimaste müügi ja edasiandmise korraldamisega.

Riigi väljaminekud püsivad kõrgetena ning jäävad kindlasti sellisteks, senikaua kuni riik on sunnitud elustama tööstust tellimistega

ja kuni riigi poolt tööstuse elustamiseks astutud sammud ei erguta era ettevõtteid tegevuse laiendamisele. Teisest küljest on aga suurel kapitalide nõudmisel ja tarvitamisel riigi poolt vastupidine mõju: vähendab erakapitalile ülejäävaid ressursse ning seega tegevuse laiendamisvõimalusi. Arvutuste kohaselt riigi võlasumma võrdus mai lõpul RM 13 022 milj. (RM 11 809 milj. aasta varem). Sellest oli sisevõlgasid: pikaajalisi RM 4 576 milj. ja lühiajalisi RM 2 834 milj. Välisvõlg võrdus RM 1 757 milj., kuna ülejäänud osa moodustavad kustutus- ning muud võlad, mis tehtud enne 1924. a.

Arvutuste kohaselt võlasumma kasvab tulevikus (eelarve korras) umbes RM 5 000—6 000 milj. võrra.

Börsi tegevuses ilmnes tõusutendents. Aktsiate hinnad olid enam kui 10% kõrgemad võrreldes detsembriga 1934. a. See nähtus väärrib eriti tähelepanu, kuna dividendi saaduslikuks ülemmääraks on fikseeritud 6%. Tõusnud on ka bondide hinnad, olgugi et tõusus tuli seitsak aprillis.

Tähtsaimaks teguriks väärtpaberite hindade tõusus tuleb küll lugeda nende võrdlemisi väiksest pakkumisest. Kuna esmajoonel rahuldatakse riigi- ja omavalitsuste kapitalinõudmised, siis on turg uutele investeerimistele eraettevõtete poolt praktiliselt suletud, arvatud välja ettevõtete paranduseks ja uuendamiseks ettevetavad kapitali emissioonid, milliste teostamiseks on tarvilik majandusministertunni eri luba.

Suurntühkihindades pole märgata olulisi muutusi. Ametlikel andmel toitainete indeks poolaasta jooksul tõusis vaid 1% võrra, kuna

üldindeks püsis muutusetu. Tundelik hinnaindeks (tina, vill, kaneel, lina, toornahad, vanaraud j. m.) tõusis poolaasta jooksul ligi 5%. Et üldine hinnatase on püsinud stabiilsena, on osalt seletatav asjaoluga, et hindade reguleerimise süsteem tasandab mitte ainult tööstussaaduste, vaid ka põllumajandussaaduste hindu.

Poolaasta väliskaubanduse bilanss oli passivne 165 milj. margaga. Võrreldes 1934. a. esimese poolega sissevedu langes ligikaudu 7% võrra, kuna koguselt langus oli väiksem. Väljavedu vähenes väärtuselt 6% võrra näidates koguselt samal ajal suurenemist, millise asjaolu tingis hindade langus keskmiselt 8% võrra.

Vaatamata väikesele väljaveole tööstustegevus arenes üldiselt rahuldavalt, eriti söe-, raua- ja terasetööstuses. Raudteede tegevus ületas möödunud aasta ajuti 8—10% võrra. Eriti suurt tegevust näitas autotööstus. Autotööstuses juunis ja juulis, vastandina möödunud aasta juuniga, põlnud märgata mingit sesoonset tagasiminekut.

Töötute arv I. VIII võrdus 1 750 000 (2 600 000 XII ja 2 480 000 VI lõpul 1934). Arvamised lähevad lahku töötute tegeliku arvu kohta. „Economisti” arvestuste kohaselt tuleks ametlikule arvule lisada juurde vähemalt 1 500 000 „nägematut” töötut. Saksa konjunktuurinstituut omalt poolt aga lükkab kategooriliselt tumber „Economisti” arvutuse.

Mis puutub töötasusse, s. o. nominaaltöötunni tasusse, siis pole need muutunud viimase kahe aasta jooksul. Nädalateenistuses on aga märgata tõusu nädala töötundide arvu kasvamise tagajärjel.

AUTO KESKMINE IGA. — AVERAGE SERVICE LIFE OF AN AUTOMOBILE.

Auto keskmine iga, vaatamata selle suurele tähtsusele nii autotööstusele ja kaubandusele kui eksploateerijale, arvestati kuni viimase ajani umbkaudsel, kuna puudusid sellekohased täpsad andmed.

Inglise auto-statistika osutub esimeseks, kes küsimuse kohta toob põhjaliku uuringu. Vaatlusele on võetud ajavahemik: sõiduautodel alates 1925. a. ja veoautodel alates 1924. a. Tähendatud ajavahemik osutus küllaldaseks auto keskmise eakindlaksmääramiseks. Inglisees nii sõidu- kui veoautol. Viimane mää-

rati kindlaks liikvelolevate, uute liikvelasutud ja liikvel kõrvaldatud autode arvude kõrvaldamise teel. Sõiduautode suhtes osutus, et uute liikvelasutuste arv ajavahemikul 1925—33 moodustas 1 265 728 tk, s. o. 39 187 tk võrra rohkem 1933. a. viimasel veerandil liikvelolevate sõiduautode arvust. Järelikult auto keskmine iga moodustab umbes 8 aastat ja korrigeerides viimast mainitud ülejäägiga, saame sõiduauto keskmise eana Inglisees 7,73 aastat. Ajavahemikul 1926—34 sõiduauto iga tõuseb 8,1 aastale,

vaatamata sellele, et võrreldes 1934. a. eelmiste aastatega uute liikvelelastud autode arv tõusis tunduvalt. See on seletatav asjaoluga, et majanduse seisukorra paranemine ei soodustanud mitte ainult uute autode juuretulekut, vaid pidurdas ka vanade liikvelt väljalülitamist. Mis puutub veoautosse, siis moodustab viimase keskmine iga Inglise sama uuringu põhjal ajavahemiku kohta 1924—33 8,96 aastat ja ajavahemiku kohta 1925—34 — 9,2 aastat. Nagu näha, veoauto keskmine iga on sõiduauto omast umbes aasta võrra

pikem. See on seletatav asjaoluga, et veoauto juures moeküsimus ei etenda nii suurt tähtsust kui sõiduauto juures. Viimased kõrvaldatakse liikvelt sagedasti seetõttu, et nende väliskuju ei vasta enam ajanõuetele. Veoauto keskmine iga avaldab suurenemist.

Inglises teostatud uuring näitab, et kuigi auto keskmine iga on lühem kui stationsaarmootoritel, osutub 8—9-aastane kestvus amortisatsioonkvote kandmiseks siiski küllaldaseks.

SOOME METSADE AASTANE JUURDEKASV JA KULUTUS.
ANNUAL GROWTH AND FELLING OF FORESTS IN FINLAND.

Prof. Yrjö Ilvessalo on uuemate andmete järgi määranud Soome metsade aastaseks juurdekasvuks 45,5 milj. tihumeetrit kooreta puitainet, millest 2,6 milj. tihumeetrit jääb metsa kasutamatuks. Puhtaks, tarvituskõlblikuks juurdekasvuks jääb seega 42,9 milj. tihumeetrit aastas.

Prof. Eino Saari on viimaste statistiliste andmete järgi määranud kindlaks puitaine aastase kulutuse 1925—1934. a. vahemikul. (Vaata juuresolev tabel).

Puutööstuse tooraine kulutus koosneb järgmiselt (võetud arvesse vaid suuremad tööstused):

	Põletispuud	Muud	Kokku
	milj. tihum.		
Ümmarpuu väljavedu	—	3,0	3,0
Puutööstuselo tooraineks	—	15,7	15,7
Tööstusele kütteks	1,1	—	1,1
Muu kulutus	12,6	3,7	16,3
Kokku kulutus	13,7	22,4	36,1
Kadu raietel, parvetusel, kuivamisel			2,5
Kokku raiemäär			38,6

Saetööstus	11,0 milj. tih.
Paberitööstus	4,0 " "
Muud tööstused	0,7 " "
Kokku	15,7 milj. tih.

Nagu näha, on Soome metsade aastane juurdekasv 42,9 milj. m³ suuruses seni veel suurem aastasest raiumisest, milline ulatub 38,6 milj tihumeetritini.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

7. septembril 1935. a.

AKTIVA

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i> kuld: rahas ja kangides	32 828 566,04	1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
välisraha	2 745 992,69	2. Tegavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	536 252,48
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	3 282 516,83	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		a) pangatähed liikvel	36 049 659,—
kaubavekslid	5 363 824,88	b) jooksvad arved:	
põllumajandusl.	946 165,83	valitsuse	13 590 442,88
metsatööstusl.	51 868,00	pankade	8 083 941,33
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>	6 361 858,81	feised	2 011 756,48
valitsusele	—	4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	23 686 140,69
teistele*)	3 002 156,84		7 350 180,74
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable Property and Equipment</i>	2 398 580,28		
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	22 082 511,37		
	72 622 182,86		72 622 182,86

Kattevara vahetõr jooksvate kohustustega: } 59,55%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 1 808 025,82
Includes Ekr. 1 808 025,82 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

UNGARI. Ülevaade Ungari majandusest. — *Economic Conditions in Hungary.*

Ungari majanduslik seisukord, mis 1933. a. alguses saavutatud konjunktuuri madalpunktist alates aeglaselt hakkas paranema, mis sugune paranemine aga pidurdus käesoleva aasta esimesel poolel, on hakanud viimastel nädalatel näitama jällegi elavnemistundemärke. Seda elavnemist on eriti märgata tööstusliku toodangu juures.

Põllumajanduse seisukord oli 1935. a. esimesel poolel ebasoodsam kui aasta varem. Põllupidajate ostujõud oli, vaatamata soodsale hindade kujunemisele, väiksem kui läinud aasta samal ajavahemikul. Selle põhjuseks oli asjaolu, et 1934. a. halva lõikuse väikesed ülejäägid realiseeriti juba läinud aasta teisel poolel, ning et ka loomapidamise rentabiliteet oli langenud. Põllumajanduse sisetulekud kahanesid ka kevadiste öökülmade ja rahakahjude tagajärjel.

Tööstuslik tegevus oli 1935. a. teisel veerandil ebakorrapärane. Tekstiiltööstuse toodang ikahanes ning alles juulis kaotati uuesti toodangupiiramised. Kuna ka ehitustegevus oli elav kuni augustis puhkenud ehitustööliste streigini, mis seda elavust ajutiselt pidurdas, siis oli tööstustoodangu üldine tõus juulis suurem, kui seda hooajaliselt oleks võinud oodata. Rasketööstuse tegevus näitas käesoleval aastal pidevat paranemist. Tööstustoodangu indeks oli 1935. a. teisel veerandil 4% kõrgem kui läinud aastal samal ajal ja ainult 7% kõrgem kui käesoleva aasta esimesel veerandil. See näitab väiksemat paranemist, kui seda hooajaliselt oleks võinud oodata. Tööstustööliste keskmine arv oli juunis 7% kõrgem kui läinud aastal. Alates 1933. a. jaanuarist, s. o. konjunktuuri madalpunktist, on tööliste arv käitistes tõusnud 32%, kuid see on praegu veel 22% väiksem kui 1928. a. keskmine. Seejuures tuleb aga võtta arvesse ka tehnilisi edusamme ja ratsionaliseerimist tööstuse alal, mis on suurendanud tööliste tööviljakust nii, et tööstustoodangu kogus on praegu peagu sama suur, kui ta oli 1928. a. Tööstustoodangu äsjase suurenemise põhjusi on: ehitustegevus, riiklikud investeerimised, samuti ka

aastaid edasilükatud era investeerimise teostamine, tööstustoodete väljaveo suurenemine. Kaasa mõjuvad ka linnaelanikkude suuremad tarbeasjade ostud, ilma milleta püütud aastaid läbi saada ning ka asjaolu, et põllumehed on pärast lõikust jälle alustanud sisseostudega.

Rahaturu seisukord on muutunud paremaks. Pangad on suurendanud laenusid. Hoiusummad näitavad tõusu. Kapitali kogumist tõendab asjaolu, et ehitustegevuseks kulutati 50—55 milj. pengöt ilma laenu kasutamata. Ehitustegevuseks kasutati aga keskrahaasutisele antud kulla vastuväärtusest liikleilemunud 20 milj. pengöt. 28. VIII s. a. alandab Rahvuspank diskonto protsenti 4,5%-lt 4%-le, ning sellele järgnes laenu- ja hoiuprotsendi üldine alandamine. Loodetakse, et seetõttu paraneb võlgadega koormatud põllumeeste seisukord ja elavneb ettevõtlikkus tööstuses.

Väliskaubandus on kujunenud võrdlemisi soodsalt. Kaubabilansi aktiivsus ei ole halvenenud, kuigi põllumajandussaaduste väljaveo väärtus on langenud ja sissevedu suurenenud konjunktuuri elavnemise tõttu sissemaal. Väliskaubanduse aktiivsuse säilitamine on tingitud peamiselt tööstussaaduste väljaveo suurenemisest.

Põllumajanduse seisukorda mõjutavad kevadised öökülmad ja rahakahjud ning kogu suve kestnud kuivad ilmad. Puu- ja aedviljasaak on võrreldes läinud aastaga tunduvalt vähenenud. Eriti suuri raskusi tekitab loomatoidu saagi ikaldus loomade ületalve pidamisele ja nõuab loomatoidu sissevedu, kuigi soodsam ilmastik augustis on seisukorda parandanud. Neid kahjusid teevad aga tasa soodus teraviljasaak ja loomahindade paranemine. Põllumajanduse ostujõud arvatakse kujunevat selle tagajärjel koguni suuremaks, kui ta seda oli eelmisel majandusaastal (Ungaris algab majandusaasta 1. juulist)).

See põllumajanduse ostujõu kasv ei jää arvatavasti mõjuta ka tööstusele, vaid aitab tööstust võidelda nende raskustega, milliseid

on oodata ehitustegevuses rahaallikate lõp-
pemise ja ehituskulude tõusu tõttu. Kuigi
põllumajanduse ostujõud näib tõusvat, ei jää
põllumajanduse asetleidnud kahjud mõjuta
põllumajandussaaduste väljaveo vähenemise-
le. Nii väheneb mitte ainult puuvilja hoo-
ajakauba, vaid ka loomad ja loomasaaduste

väljavedu. Suurenenud nisu ülejääke saa-
dakse realiseerida ainult selle tõttu soodsa-
tel tingimustel, et nende eest saadud raha
tarvitatakse välisvõlgade kustutamiseks. See-
pärast peab tööstussaaduste väljavedu veel
suuremal määral kui seni aitama kaasa sis-
seveoks tarvilise valuuta muretsemisele.

Ungari Väliskaubanduse Ameti ümberkorraldamine.

Reorganisation of Board of Foreign Trade.

Ajakirjanduse teadatel on Ungari Välis-
kaubanduse Ameti ümberkorraldamine nüüd
viidud lõpule. Väliskaubanduse Amet on jaotatud kolme osakonda. Esimesse osakonda kuuluvad põhimõttelised küsimused, teise — põllumajanduse ja kolmandasse — tööstuse küsimused. Väliskaubanduse Ameti administratiivse ümberkorraldamisega eritletakse väljavedu üksikute maade või maade-
rühmade kaupa, iga üksiku rühma jaoks vastavate referentidega, kelle ülesandeks on jälgida ja olla kursis väliskaubanduse sündmus-
tega ja turgudega.

Eriiline tähtsus on antud tööstuse osakon-
na väljaarendamisele, kuna tööstussaaduste
väljavedu tahetakse hakata forsseerima seni-
sest suuremal määral. Tööstussaaduste
väljavedu tahetakse tõsta kahekordseks. See

küsimus on aktuaalne eriti seepärast, et
mitte ainult põllumajandussaaduste väljaveo
kahanemist, vaid ka loomatoidu sissevedu ta-
hetakse teha tasa tööstussaaduste väljaveo-
ga. Tööstusosakond korraldatakse tööstus-
alade kaupa. Ette on nähtud järgmised
tööstusalade rühmad eri referentidega:
1) tekstiil-, naha-, karusnaha- ja konfekt-
sioontööstus; 2) raua-, metalli-, masina- ja
elektritarvetetööstus; 3) keemia-, toit- ja
maitseainetetööstus; 4) puu-, paberi-, kivi-
ja savitööstus; 5) kodutööstus, käsitöö ja
muud väiksemad tööstusalad.

Ühenduses tööstussaaduste väljaveo fors-
seerimisega, tahetakse lahendada ka eksport-
kassa küsimus, mille kohta on praegu käimas
läbirääkimised.

LÄTI.

Suurenenud võitootmine ja müük Lätis.

Increased Butter Production and Sales in Latvia.

Eksportvõid toodeti juulis 48 308 tünni.
Läinud aasta juuliga võrreldes ilmneb tõus
27%. Käesoleva aasta esimesel 7 kuul too-
deti võid 7,36% rohkem kui 1. a. sama aja
jooksul.

Või väljavedu juulis oli 42 285 tünni, mil-
lest ligikaudu pool läks Inglisse ja ükskol-
mandik Saksa. Suurostjana esines veel Pa-
lestiina ja mitmed Lääne-Euroopa ja ülemere-
riigid.

Lina- ja kanepisaak Lätis. — *Production of Flax and Hemp in Latvia.*

Ametlikul teatel on lina kasvupind vii-
mase aasta jooksul suurenenud 46 300 ha-
lt 68 000 ha-le, kusjuures k. a. saak töötab an-
da 28 000 tn lina. Sellest kavatseb valitsus
osta üles 19 000 tn, et 4 000 tonniga varus-
tada sisemaa linatööstust ja 15 000 tn eks-
portida.

Võimüükidest saadud hind tõusis juulis
0,90 latilt 1,01 latile kg-lt I sordi või eet,
fob Riia. Vastavalt vähenes riiklik juure-
maks.

Siseturul noteeriti eksportvõid suurmüü-
gil keskmiselt Ls 2 kg. Augustis paranes
seisukord võimajanduses veelgi, ning sügis-
ja talimüükide väljavaateid hinnatakse hea-
dena.

Kanepikasvatus on ikkagi veel algastmel.
1934. a. jooksul osteti sisemaal 25 tn kanepi-
pit. Ka uus saak ei suuda katta sisemaa
tarvidust, nii et sissevedu on esialgu veel tar-
vilik.

Suurenev piirituse tarvitus liiklemisjõuaine lisandina Lätis.

Increased Consumption of Spirits as Subsidiary Transport Fuel.

Juulis müüdnud 1,2 milj. lt. piiritusest 2,6 milj. lati väärtuses läks 0,85 milj lt. lisandiks jõuvankrite kütteainele „Latol'e“. Läänud aasta samal kuul tarvitati piiritust sa-

maks otstarbeks 0,70 milj. lt. Piirituse tarvituse suurenemine kütteaine lisandina ulatub viimase aasta jooksul üle 20%.

Kesktoöstuste suurendamisi Lätis. — *Extension of Middle-sized Industries in Latvia.*

Šlocki tselluloositehas Riia lähedal suurendas oma ettevõtet, asutades pleegitatud tselluloosi osakonna. Samuti on tegevust laiendanud kummivabrik „Quadrat“ ja Kus-

netsovi portselanitehas. Tähtendatud vabrikute tegevuse laiendamine sünnib siseturu varustamiseks selleks, et väheneks vastava kauba sissevedu.

LEEDU. Uus kord linakaubanduse ja -ekspordi alal Leedus.

New Regulation Concerning Flax Trade and Exports in Lithuania.

Leedu rahaministri poolt pandi kehtima uus kord lina- ja takkudekaubanduse ning ekspordi alal. Load lina ja takkude kokkuostuks kohtadel antakse ainult neile, kellel on laoruumid vähemalt 20 tonni lina ja takkude mahutamiseks ja vabalt sortimiseks, vastutav sortija, vastutav arvepidaja ning kes kohustuvad pidama lina ja takkude kokkuostul kindlaksmääratud arvepidamist ja selle kindlustuseks annavad rahaministeeriumile 3 000 litti tagatiseks.

Lina ja takkude ekspordiks antakse load ainult neile, kellel on laoruumid vähemalt 1 000 tonni lina ja takkude mahutamiseks ning vabalt sortimiseks, küllaldaselt kapitali sellise koguse kokkuostuks ning tarvilisel arvul kokkuostupunkte, kes kohustuvad pidama

lina ja takkude kokkuostul ja ekspordil kindlaksmääratud arvepidamist ja maksma juhtnõõrides ettenähtud makse. Isikud, kes tahavad tegutseda lina ja takkude kokkuostu, ümbertöötamise ja ekspordi alal, peavad endid registreerima rahaministeeriumis. Minister, andes välja loa, määrab ekspordijale kindlaks kokkuostupunktid. Teised load antakse välja linakaubanduse kontrolli poolt. Load on kehtivad tegevusaasta lõpuni, kuid neid võidakse varemalt võtta ära üleastumistel juhtnõõridest. Tegevusaastaks loetakse 1. X kuni 30. IX. Load tulevad igal aastal uuendada. Kokkuostes ja eksporditides peavad linad ja takud olema sorditud kindlaksmääratud standardi järgi. Kes lina ja takke ei sordi, sellel on kokkuost keelatud.

Viljasaagid Leedus. — *Estimated Crop Production.*

1935. a. viljasaakidest augusti keskel toimetatud hindede järgi, võrreldes läinud aastaga, saadakse otri umbes sama palju, nisu ja rukist natuke vähem. Oletatakse, et rukist saab 15 000 kuni 40 000 tn vähem (vastavalt sellele, kas võetakse aluseks Stat. Keskbüroo või Leedu Panga andmed), nisu — 2 000 kuni 40 000 tn. Kuid pidades silmas, et nisu puhtust mõjutasid eitavalt vihmajad, võib arvata, et nisusaagi vahe tuleb kaugelt üle 2 000 tonni, ja peale muu on selle kvaliteet halvem. Rohkem saaki annavad kaer, hernerid, vikid ja lina. Kartulisaak tuleb väiksem.

Loodetav viljasaak Leedus (1000 tn):

Estimated Crop Production in Lithuania (1000 ins):

	Stat. Keskbüroo Leedu Panga Leedu Panga		
	andmed	andmed	andmed
	1934	1934	1935
ruksid	668,8	694,1	655,7
nisu	285,1	246,1	244,5
oder	253,9	239,5	239,0
kaer	379,8	387,6	396,6
hernerid	40,0	55,1	66,2
vikid	21,1	16,9	20,4
kokku: 1 648,7	1 639,3	1 622,4	
lina	21,7	22,2	31,4
linaseemned	25,8	24,1	32,3
kartulid	2 493,1	2 186,3	2 008,6